

Dveře z Vysočiny

Jednička českého trhu s dveřmi a zárubněmi Sapeli jede po hubených krizových letech znovu naplno.

BYZNYS STORY

str. 8–9

Daně a volby

Politické strany budou lákat voliče na daně. Levice vyšším zdaněním bohatých, pravice nižším břemenem.

TÉMA

str. 5

📈 CZK/EUR • 27,020/0,000 Kč 📈 CZK/USD • 25,291/+0,212 Kč 📉 PX • 923,27/-0,42% 📉 EURO STOXX 50 • 3288,83/-0,17% 📈 ZLATO • 1216,05 \$/+1,08%

KOMENTÁŘ: BÝT, ČI NEBÝT AUTOSTÁNEM? / str. 14

Krátce

Stropnického by mohl vystřídat jeho náměstek

V případě kandidatury ministra obrany Martina Stropnického na funkci prezidenta jsou možnými aspiranty na jeho post šéf sekce vyzbrojování a armádních akvizic Daniel Koštoval či poslanec ANO Bohuslav Chalupa. **str. 3**

Cena elektřiny v Česku prorazila hranici sto eur

Chladné počasí, stojící větrné elektrárny v Německu a odstávky jaderných zdrojů ve Francii poslaly spotové ceny elektřiny nad sto eur. V Česku byly tak vysoko naposledy před pěti lety. Tuzemské elektrárny si tuto jedinečnou obchodní příležitost nenechaly ujít. **str. 6**

ČNB může uvolnit korunu už na apríla

O ukončení devizových intervencí rozhodne centrální banka podle ekonomů už 30. března. Oznámi to ale až o dva dny později. Boj se spekulanty vyšel ČNB za letošních prvních deset dnů na rekordních čtvrt bilionu korun. **str. 10**

 twitter.com/e15news

RADEK ŠPICAR:

Letošní Davos bez politiků z České republiky. Nedostali pozvání? Dostali a nepojdou? Nevím, co je horší.

Sbohem, unie

- ★ Ani částečné, ani přidružené členství.
- ★ Odchod z jednotného trhu.
- ★ Odstoupení od soudního dvora.

Britská premiérka **Theresa Mayová** **oznámila tvrdý brexit**. ZAHRANIČÍ / str. 12

Foto: Reuters

9 771803 454307 1 7278

Zápisník
Arsena Lazareviče

Praha parlamentní

Hlavní město Praha si podle Českého rozhlasu platilo PR články v *Parlamentních listech*. Za několik článků, které se tvářily jako klasické články (nebyly tedy označeny jako PR), zaplatilo město 120 tisíc korun. Skutečnost, že vedení hlavního města inzeruje v tomto médiu, velmi dobře vypovídá o kvalitě celé pražské koalice, která zde vládne.

Nová strana Realisté tvrdí, že každý občan musí být připraven pomoci zastavit útok na svoji zemi – navrhuje proto základní vojenský výcvik. Obávám se ale, že povolávací rozkaz od herce k obraně agrokombinátu nebo pana Robješka, který slibuje „razantně zdanit bohaté“, by mohl vést k pokračování legionářské tradice, tedy toho, že se řada lidí přidá na stranu nepřítelů.

Odcházející prezident Barack Obama své prezidentské angažmá chválí. Amerika je prý silnější než kdy dřív. Politické události (zvolení Donalda Trumpa), ale i ekonomická data vypovídají o něčem jiném. Státní dluh se během jeho vlády zdvojnásobil na téměř 20 bilionů dolarů, jako by zuřila třetí světová válka. Nezaměstnanost sice poklesla na méně než pět procent, nová pracovní místa jsou ale hanlivě přezdívaná jako McJobs – reálný mediánový příjem domácností poklesl. A počet lidí, kteří čerpají potravinové lístky, narostl o více než deset milionů.

Protagonisté dne

Dan ŤOK

MINISTR DOPRAVY

Ministerstvo dopravy chce přes široký odpor pokračovat v otevírání trhu dotované železnice. V soutěžích bude požadovat nové vlaky.

str. 2

Jan KALINA

PŘEDSEDA PŘEDSTAVENSTVA ČEPS

Provozovatel přenosové soustavy zprovozní dva ze čtyř transformátorů, jež brání nárazovým přelivům elektriny z větrných elektráren v Německu.

str. 6

Theresa MAYOVÁ

PREMIÉRKA VELKÉ BRITÁNIE

Premiérka splnila očekávání voličů a rozhodla se, že země půjde cestou tvrdého brexitu, tedy úplného oddělení od Evropské unie.

str. 12

ZÁCHRANÁŘSKÝ TRÉNINK

Foto: ctk

V KRKONOŠÍCH trénují horští záchranáři vyhledávání v lavinách. Mezinárodního cvičení, které skončí 20. ledna, se účastní 25 psůvů a jejich psů. V lavinových katastrofách Krkonoš je vyhlášený třetí stupeň lavinového nebezpečí z pětibodové stupnice.

Státní půjčovna vlaků padla

■ Na zrušení plánu půjčovny vlaků vydělají kraje. Ministerstvo jim pošle osm miliard korun.

Jan Šindelář

Ministerstvo dopravy po roce příprav vzdalo snahu o zřízení takzvané státní půjčovny vlaků. Deníku E15 to potvrdil ministr Dan Ťok. „Nepůjdu proti odporu všech účastníků,“ řekl ministr. Podle jeho původních představ měl stát za evropské dotace nakoupit vlaky do svého vlastnictví a následně by je pronajal na dlouhá léta dopravcům, kteří by provoz na vybraných tratích vyhráli v soutěži.

Proti se postavily především České dráhy, které podle Ťoka sešikovaly širokou koalici. Tomu by nasvědčovalo fakticky shodné znění připomínek z řady ministerstev, odborů, Svazu dopravy, Úřadu vlády i od zástup-

ců sociální demokracie, o čemž deník E15 informoval v pondělí. „Doplatí na to bohužel nejvíce samy České dráhy, podle mého si dokleply další hřebíček do rakve,“ uvedl Ťok.

Ministerstvo totiž odepsalo půjčovnu, nikoliv ale samotné otevírání trhu dotované železnice. V příštích letech chce úřad dát do soutěží řadu tratí, kde jezdí dotované rychlíky, což požaduje i Evropská unie. Dopravci přitom budou muset nabídnout pouze nové vlaky, což pro dráhy podle ministra bude znamenat další zadlužování. Těmhle problém by půjčovna vyřešila.

Dráhy navíc musejí vlaky kupovat v otevřených soutěžích, což je znevýhodňuje proti soukromým dopravcům. „České

dráhy svou urputnou snahou torpédovat jakoukoliv liberalizaci jen radikalizují soukromé dopravce, kteří se budou snažit o to více dostat na koleje,“ doplnil Ťok.

Odmítá přitom, že mohl vedení dráh z titulu akcionáře zkrátit. V politiky obsazených orgánech prý na to neměl dost hlasů. Na zrušení plánů na státní půjčovnu vlaků vydělají kraje.

Ministerstvo k nim přeměruje zhruba 300 milionů eur (přes osm miliard korun) z evropských fondů, za které chtělo původně nakupovat státní vlaky. Kraje tak budou moci zřizovat vlastní půjčovny regionálních vlaků, například Jihomoravský kraj už vypsal tendr za více než pět miliard.

Ministerstvo sice odepsalo půjčovnu, nikoliv ale samotné otevírání trhu dotované železnice.

Stropnického by mohl vystřídat jeho náměstek

■ V případě kandidatury stávajícího ministra obrany Martina Stropnického na funkci prezidenta jsou ve hře dva možní aspiranti na jeho post.

Pavel Otto

Hnutí ANO už delší dobu připouští, že do souboje o Hrad vyšle někoho z vlastních řad. V této souvislosti padají jména ministra obrany Martina Stropnického a eurokomisařky Věry Jourové. S blížícím se startem kampaně, která se rozjede ve druhé polovině roku, se proto spekuluje o tom, kdo by Stropnického v křesle ministra obrany vystřídal. Právě jeho kandidatura se zdá nejpravděpodobnější.

Podle dostupných informací jsou možnými adepty na Stropnického post místopředseda výboru pro obranu Poslanecké sněmovny Bohuslav Chalupa (ANO) a Stropnického náměstek pro vyzbrojování Daniel Koštoval. Na ministerstvu působí už od roku 2013, kdy ho prvním náměstkem jmenoval tehdejší ministr Vlastimil Píček.

„I když by nový ministr vzhledem k podzimním parlamentním volbám mohl zastávat funkci jen několik měsíců, je to pozice, která v pozdější kariéře otevírá dveře prakticky kamkoliv,“ shodují se zdroje blízké ministerstvu a zbrojařským kruhům.

Větší šance usednout ve vládě má Koštoval, který se jako možný příští ministr

údajně těší mírné podpoře Stropnického. Přestože nese faktickou odpovědnost za pomalé uzavírání strategických zakázek, za něž je ministerstvo často kritizováno, je zkušený diplomat a úředník. Působil na českých ambasádách v USA a v Moskvě. V Černinském paláci vedl odbor bezpečnostní politiky, pak byl ředitelem sekce mimoevropských zemí. Stropnický ani Koštoval včera na dotazy deníku E15 nechtěli reagovat.

Úvahy o kandidatuře na prezidenta podpořil sám Stropnický. V nedělním pořadu ČT se přimluvil za to, aby ANO nasadilo vlastního uchazeče o nejvyšší ústavní funkci, což lídr ANO Andrej Babiš vzápětí podpořil.

Podle populárního herce a exministra kultury

Foto: ČTK

ZATÍM MINISTR. Martin Stropnický bude možná prezidentským kandidátem.

se hnutí, jehož podpora osciluje mezi 25 až 30 procenty, nemá řídit tým, jak se rozhodne současný prezident Miloš Zeman. Ten avizoval, že 10. března – v den zahájení sjezdu ČSSD – řekne, zda se o úřad hlavy státu znovu utká. O přímém zapojení do prezidentského klání bude rokovat i sněm ANO, který se uskuteční 25. a 26. února v Praze.

Krátce

O stavbu D11 mají zájem i zahraniční firmy

O zakázku na stavbu nové dálnice D11 z Hradce Králové do Smiřic má zájem 16 společností a sdružení. O pokračující úsek do Jaroměře se uchází 15 firem a sdružení. Zájem projeví i tři zahraniční firmy. Oba úseky jsou zhruba stejně připravené, stavět by se mohlo začít na podzim.

Dotace z EU pomohou státním památkám

V příštích čtyřech letech by za peníze z evropských zdrojů mohlo být opraveno až 15 českých památek ve správě státu. Národní památkový ústav podal žádosti o příspěvek na šest projektů rekonstrukce a dvě již má potvrzené. O dalších devíti projektech se uvažuje. Celkově by mohly památkám pomoci až dvě miliardy korun. /čtk/

Rozpočtová odpovědnost prošla sněmovnou i napodruhé

Poslanci přehlasovali senátní veto a opět schválili zákon o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, který má zavést nástroje proti zadlužování veřejných rozpočtů.

Senát ho pokládá za neústavní ve vztahu k obcím. Senátoři už dříve prohlásili, že pokud je sněmovna pře- hlasuje, obrátí se na Ústavní soud. Po- ukazovali hlavně na to, že jde o běžný, nikoli ústavní zákon, kterým se zasahuje

Pro zákon hlasovalo 105 poslanců, zapotřebí jich bylo alespoň 101.

do ústavního práva obcí ohledně jejich hospodaření. Vládní koalici ale zřejmě připraví novelu, která bude na výtky obcí reagovat.

Při hlasování v Senátu loni v listopadu podpořilo zamítnutí 63 ze 67 senátorů. Pro zamítnutí hlasovali tehdy dokonce senátoři ANO, tedy hnutí ministra financí Andreje

Babiše. Včera pro zákon hlasovalo 105 poslanců, zapotřebí jich bylo alespoň 101. Vládní koalici vypomohlo pět poslanců Úsvitu a nezařazený poslanec Petr Adam. Ve včerejší sněmovní debatě zněly ze strany pravicové opozice argumenty, že zákon poškodí hospodaření hlavně menších obcí. Babiš odmítl, že by byl likvidační.

Zákon počítá s tím, že pokud zadlužení veřejných rozpočtů překročí 55 procent hrubého domácího produktu, vláda a další úřady budou muset přijmout nápravná opatření. Zatímco vláda by musela předložit návrhy státního rozpočtu tak, aby pouze vedly k dlouhodobě udržitelnému stavu veřejných financí, obce a další instituce by musely mít rozpočty přinejmenším vyrovnané. /čtk/

264950/13

INZERCE

ZAŽIJTE KOUPÁNÍ
NA ORIGINALNÍCH
**PLÁŽÍCH
SVĚTA**

WWW.LIDEAZEME.CZ

PRÁVĚ V PRODEJI

Zakázka na účetní systém byla odložena

■ Pražští radní zatím nerozhodli o IT zakázce za 440 milionů korun, která je spojená s firmou Gordic.

Fungování ekonomického systému, který zajišťuje účetnictví magistrátu, radnic a stovek příspěvkových organizací. To je základ zakázky jejíž osud je zatím nejistý. Podle opozičních Pirátů je cena za IT služby astronomická. Za smlouvy s Gordic už dřív magistrát dostal pokutu od Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS).

Na programu včerejšího jednání rady byly tři zakázky na zajištění chodu a rozvoje ekonomického systému, který tvoří páteř ekonomických agend a je klíčový pro tvorbu rozpočtů. Dvě zakázky na dva roky, každou za 100 milionů,

a v rámci jednání řízení bez uveřejnění čtyřletou zakázku za 240 milionů korun.

„Problémů je celá řada. Společným jmenovatelem je neochota úředníků a politiků ke změně. Zákon se nesnaží plnit, ale obcházet,“ tvrdí zastupitel

Ondřej Profant (Piráti). Rada měla na stole vágní usnesení, kterým by dodavateli dala bílanku šek za stovky milionů. Gordic podle něj vytváří partnerskou síť dodavatelů, vzniká tak klientelistský propílenec, upozornili Piráti.

Město v minulosti opakovaně a bez otevřené soutěže prodloužilo smlouvy na ekonomický systém. Naposledy předloni za 130 milionů ko-

run. Antimonopolní úřad Prahu potrestal pět milionovou pokutou. Za podobný postup dal úřad pokutu i ministerstvu práce a sociálních věcí.

Firma Gordic se jako výhradní správce stará o účetnictví Prahy od roku 1993. Rada se původně chtěla prodloužit smlouvy vyhnout tím, že by provoz ekonomického systému zajistila prostřednictvím městské firmy Operátor ICT.

Plán ale loni ztroskotal. Pražští politici několik let mluví o otevřené soutěži, ze které by vzešel nový správce účetnictví. Zastupitelstvo tendru schválilo v roce 2014. Radní ale jen dál prodlužují stávající smlouvy. /čtk/

Město v minulosti opakovaně a bez otevřené soutěže prodloužilo smlouvy na ekonomický systém.

SMLOUVA PODEPSÁNA

Foto: čtk

PRAHA SCHVÁLILA nájemní smlouvu s fotbalovým klubem Bohemians Praha 1905 o užívání stadionu Ďolíček. Klub bude po dobu deseti let platit roční nájemné 1,5 milionu korun.

Magistrát rozdává peníze z investiční rezervy

Městské části získají od města 1,267 miliardy korun z takzvané investiční rezervy. Každá radnice bude moci na magistrát zaslat tři žádosti. Rozdělení peněz včera schválili pražští radní. Konkrétní oblast, do které by měly peníze jít, určena není. Přidělení peněz musí ještě schválit na konci března pražští zastupitelé.

Radnice mohou své záměry magistrátu posílat do 10. února. Město bude posuzovat jak nové, tedy zamýšlené projekty, tak zatím nedokončené. U nových projektů bude magistrátní komise posuzovat například přínos pro rozvoj území. U započatých projektů město zváží, jak dlouho bude trvat

jejich dokončení, zda se městská část finančně podílí na vytvoření a zhodnotí i to, jak se je radnicím dosud dařilo realizovat.

Radní nevybrali jednu hlavní oblast, do které bude město investovat. „Pokryty budou všechny potřeby, ať už v oblasti školství, ale i kultury nebo sociální oblasti. Budeme očekávat návrhy z jednotlivých městských částí,“ řekla náměstkyně primátorky Eva Kislingerová.

Radnice nebudou moci peníze použít na projekty, na které už získaly peníze z evropských fondů. Ve zcela výjimečných případech je budou moci využít u projektů, na které už dostaly od města grant. /čtk/

Krátce

Informační systém v ulicích se sjednotí

Hlavní město chce vypsát graficko-designérskou soutěž na podobu informačního a orientačního systému v Praze. Studie vyjde na tři miliony korun. V Praze nyní existuje několik paralelních systémů, ale bez grafické, informační i prostorové provázanosti

Pražský hrad připomene Marii Terezii

Na Pražském hradě letos ve svém výstavním programu připomenou 300. výročí narození panovnice Marie Terezie. České královně bude také věnována stálá expozice v Rožmberském paláci známém jako Ústav šlechticů.

Labuť na Vltavě měla ptačí chřipku

U labutě nalezené na Střeleckém ostrově potvrdili veterináři výskyt ptačí chřipky. Jde o druhý případ u volně žijícího ptáka na území hlavního města, který se nakazil virem subtypu H5N8. První labuť uhynula u Pražských tržnic v Praze 7. /čtk/

264743/11

INZERCE

RODINNÉ KOMBÍ PRO STĚHOVÁNÍ

Renault Mégane Grandtour

Opel Astra ST

Právě v prodeji

Partaje budou lákat voliče na daně

■ Spolu s volebním rokem 2017 se vrací do politické diskuze velké ekonomické téma – nastavení daní. Úpravy, které během čtyř let prosadila Sobotkova vláda, byly spíše kosmetické. Pro podzimní sněmovní volby by se daně měly stát jedním z nejdůležitějších témat. Nahrává tomu i ekonomická **stabilita země**. Jakým směrem se ubírají úvahy politických stran, je víceméně jasné. Levice by ráda více **zdanila bohaté** – firmy i osoby, pravice se zase zaměřuje na **nižší zdanění práce a DPH**.

Prostor pro debatu o případném snížení daní mimo jiné vyvolal fakt, že státu se vloni dařilo daně vybírat a hospodaření skončilo rekordním přebytkem. O možnosti snížit daňové břemeno tak začali diskutovat nejen politici, ale přimlouvají se za ně i nevládní ekonomové. Hodně se mluví především o úpravách DPH, vehementním zastánce snížení horní, jedena-dvacetiprocentní sazby je ministr financí a šéf hnutí ANO Andrej Babiš. Ten by také rád zrušil zdanění dividend, podle něj by to zabránilo

vyvážení firemních zisků do zahraničí. A nebrání se debatám o případné úpravě odvodů na sociální a zdravotní pojištění. Což nejspíš bude i jeden z požadavků ODS a TOP 09. Hnutí ANO hodlá volební program publikovat zhruba v polovině letošního roku, v něm už by daňové změny měly být uvedeny konkrétně. „Chceme mít nízké daně, prostor na snižování je,“ říká šéf hnutí.

KORPORÁTNÍ A SEKTOROVÁ DAŇ
Na návrzích daňových změn pracuje i nejsilnější rival

babišovců, ČSSD. Základem úvah socialistů je daňová progresse. Pokud jde o daně, které ze svých příjmů odvádějí občané, více peněz by do státní kasy mělo plynout od lidí s vysokými příjmy, ti s nízkými a středními platy by odváděli méně. Diskuze se vede o zavedení tří daňových pásem, kudy by případně vedly jejich hranice, ještě není definitivně stanovené, experti optimální možnosti propočítávají. Stejný princip by měl být uplatněn při stanovení korporátních daní, jedná se o dvou sazbách.

Ve hře je také speciální sektorová daň pro firmy z bankovníctví či síťových odvětví.

Prosadit sektorovou daň ale bude velmi obtížné, ne-li nemožné. Přiznávají to i sami socialisté: „Když jsme například s Andrejem Babišem debatovali o daňových soustavách, o danění bank, zkrátka chtěli se bavit o danění velkého kapitálu, tak jsme u něj neuspěli.“ A proti jsou i zaměstnavatelé. „Zavedení sektorových daní by zhoršilo podnikatelské prostředí,“ soudí prezident Hospodářské komory Vladimír Dlouhý.

Ke změnám DPH se socialisté stavějí velmi zdrženlivě. Maximálně by byli ochotni přistoupit na snížení sazby, která zatěžuje základní potraviny. „Byli bychom jedině pro snížení DPH na základní potraviny jako na Slovensku,“ potvrzuje ekonomický expert ČSSD Michal Pícl.

Nejmenší z vládních stran, KDU-ČSL, hodlá tradičně vsadit na podporu rodin s dětmi a uvažuje proto hlavně o zvyšování daňových slev. Nebyla by ani proti snížení sazby DPH na základní potraviny.

MÉNĚ SAZEB DPH

Pravice, ODS a TOP 09, mluví především o úpravě sazeb daně z přidané hodnoty. Ani jedna z partají nesouhlasí s nynějšími třemi sazbami, podle jejich představ by měly platit maximálně dvě sazby či jenom jedna. Za nejschůdnější cestu pak považují návrat ke dvěma sazbám, přičemž by se jejich výše vrátila na úroveň před ekonomickou krizí, tedy deset a devatenáct procent. Obě politické formace by také byly pro snížení sociálních a zdravotních odvodů, ruku v ruce s tím by však podle nich měla jít reforma obou systémů.

Jaké daňové změny jsou ve hře

DPH

- snížení horní 21procentní sazby
- snížení sazby na základní potraviny
- snížení DPH v restauracích a hotelech
- návrat ke dvěma sazbám DPH na úrovni deseti a 19 procent
- snížení sazeb pod deset a dvacet procent
- zavedení jedné sazby, nejspíš ve výši 14 procent
- obce, města a kraje by nemusely platit DPH u veřejných staveb

Firemní daně

- progresivní zdanění se dvěma sazbami
- sektorová daň
- snížení nebo zrušení daně z dividend
- snížení odvodů na sociální pojištění

Daně z příjmů fyzických osob

- progresivní zdanění se třemi daňovými pásmy
- zvýšení daňových slev pro pracující rodiče s dětmi

Stranu připravila

Jana Havligerová

Cena elektřiny v Česku prorazila hranici sto eur

■ Chladné počasí, stojící větrné elektrárny v Německu a odstávky jaderných zdrojů ve Francii poslaly spotové ceny elektřiny do výšin, ve kterých v Česku byly naposledy před pěti lety.

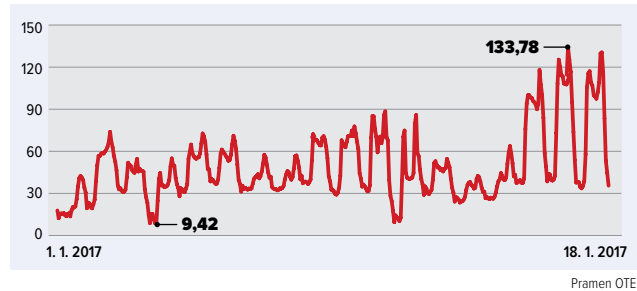
Jan Stuchlík

Zatímco venku mrzne až praští, krátkodobé trhy s elektřinou tento týden vřou. Na českém spotovém trhu zdražila elektřina s dodáním druhý den z lednových průměrných čtyřiceti až padesáti eur za megawatthodinu až na včerejších večerních 133 eur. Nad sto

eur se držela mezi osmou hodinou ráni a osmou večerní v úterý i ve středu. Obdobný vývoj nastal naposledy v únoru 2012.

Tuzemské elektrárny si nenechaly ujít tuto jedinečnou obchodní příležitost. Provozovatel přenosové soustavy ČEPS hlásí, že v provozu jsou všechny velké zdroje. ČEZ například v pondělí roztočil na plné obrátky paroplynovou elektrárnu Počerady a výjimečně ji nechal puštěnou i přes noc, kdy zůstaly ceny nad výrobními náklady. Ve srovnání s minulým úterkem najely také dva bloky černouhelné elektrárny Dětmárovice, jeden blok v Tušimicích a z ostatních se ČEZ pokusil vymáčkout maximum, vyplývá z dat o výrobě, které firma musí

Cena elektřiny s dodáním následující den (v eurech za megawatthodinu)

Pramen OTE

zveřejňovat. „Obecně lze říci, že při cenách kolem sto eur by v České republice měla být v provozu většina disponibilních zdrojů,“ potvrdil mluvčí ČEZ Roman Gazdík.

Český spotový trh s elektřinou je kvůli propojení soustav a koordinovanému obchodování ve vleku

počasí a nedostatku kapacit v západní Evropě, uvádí Operátor trhu s energiemi. Podprůměrné teploty zvyšují spotřebu elektřiny v celém regionu. Na severu Německa přitom v posledních dnech přestal foukat vítr a výroba ve větrných farmách spadla od neděle na desetinu.

Ve Francii oproti minulému lednu chybí kvůli odstávkám přes čtyři tisíce megawattů v jaderných elektrárnách. V rakouských a francouzských Alpách chybí voda v přehradách na dorovnání výkonu. „Francie bude muset od čtvrtka omezit spotřebu asi o tři tisíce megawattů. Nepodaří se jí dovézt všechnu chybějící elektřinu,“ uvádí Barbora Peterová, mluvčí ČEPS. Komplikovaná situace v Evropě by měla podle ČEPS přetrvávat do příštího pondělí.

Do situace v České republice promlouvají také obchodníci registrovaní v Německu, kteří elektrickou energii nakoupí v tuzemsku a pak ji vyvezou. „Tento týden pozorujeme velké množství nabízených kapacit pro export a import mezi Českem a Německem po denní aukci přenosových kapacit,“ dodává Gazdík.

Na spotovém denním trhu se obchoduje s elektřinou, která se vyrábí a spotřebuje následující den. Obchodníci a velcí spotřebitelé na něm řeší očekávané přebytky či naopak nedostatky elektřiny. Za rok se na denním trhu zobchoduje objem odpovídající třetině české spotřeby elektřiny.

Dva transformátory už chrání Česko

Nebezpečně velké přetoky elektřiny z Německa do Česka zmírní první dva ochranné transformátory, které v rozvodně Hradec u Kadaně zprovoznil provozovatel české přenosové soustavy ČEPS. Díky nim budou dispečeré schopni regulovat toky elektřiny a udržovat je v bezpečných mezích. Oba transformátory jsou na jedné ze dvou linek, které vedou do Německa. Původně ČEPS uvažoval o tom, že než instaluje zbylé dva stroje, nechráněnou

linku vypne. Nakonec se ale s německou přenosovou sítí 50Hertz dohodl, že bude podle potřeby měnit její zapojení. Instalace zbývajících dvou transformátorů čeká ČEPS do poloviny letošního roku. Díky lepší ochraně sítě tak ušetří za nákladná přeshraniční opatření na vyrovnávání výkonu v síti. Stroje pluly z Itálie do Hamburku, odkud pokračovaly po Labi do Lovosic (viz snímek). Odtamtud to pak měly devadesát kilometrů do rozvodny Hradec u Kadaně.

Foto ČEPS

Krátce

Telefónica má Tykačovi zaplatit 1,7 miliardy

Španělská telekomunikační společnost Telefónica má zaplatit firmám podnikatele Pavla Tykače 1,7 miliardy korun za odprodej akcií v bývalém Českém Telecomu. O pravomocném rozhodnutí vrchního soudu informoval Radiožurnál. Telefónica proti verdiktu podala dovolání.

Moravská stavební – Invest vydala dluhopisy

Dluhopisy v celkové výši 320 milionů korun v nominální hodnotě jedné kopie za kus emitovala společnost Moravská stavební – Invest. Cenové papíry se splatností v prosinci 2021 mají pevný výnos 5,5 procenta. Manažerem emise je společnost Conseq Investment Management.

Zájem exportérů o Německo roste

Agentura CzechTrade, která pomáhá firmám pronikat na zahraniční trhy, loni podpořila při vstupu na německý trh 259 společností. Meziročně je to více než poloviční nárůst. Řada firem chce do Německa nově vyvážet, jiné chtějí export akcelerovat.

Bisnode: Počet firem z daňových rájů klesl

Vlastníka se sídlem registrovaným v daňovém ráji mělo na konci loňského roku 13 185 českých firem, což bylo o 234 méně než v předcházejícím roce. Je to první pokles za deset let, uvedla ve své statistice poradenská společnost Bisnode.

Česko doveze dvakrát tolik vína, co vyrobí

Tuzemská produkce činí v posledních letech průměrně 645 tisíc hektolitrů vína ročně, z toho dvě třetiny připadají na bílé víno. Například v roce 2015 se do Česka dovezl více než dvojnásobek vyrobeného množství, téměř 1,4 milionu hektolitrů vína. /čtk/

Výrobce dveří Sapeli skupuje prodejce

■ Firma Sapeli z Vysočiny, specialista na výrobu dveří, se vydala na nákupy. Po ovládnutí tuzemské výroby hodlá akvizicemi distribučních center dostat pod svou kontrolu i prodej.

Daniel Novák

Největší český výrobce dveří a zárubní Sapeli z Jihlavy prochází zásadní změnou. Poté, co má poprvé větší expanzi do distribuce. Nakupuje podíly v partnerských společnostech, které pro něho dosud provozovaly prodejní Sapeli Centra. Na akvizice má kolem padesáti milionů korun.

„Po více než dvaceti letech, kdy jsme fungovali jako výrobní firma, potřebujeme dostat pod kontrolu i prodejní část,“ řekl šéf

BOJ O LIDI. Sapeli zaměstnává přes tři sta pracovníků. V Jihlavě se o ně přetahuje například s koncernem Bosch.

a majoritní akcionář Sapeli Jaroslav Vrtal. Majetkovou účast má Sapeli již v sedmi distribučních společnostech ve městech typu Brno, Plzeň nebo Hradce Králové. Týká

se to i Slovenska. Výhodou nového uspořádání je mimo jiné přístup k informacím o trhu.

„Na letošní rok už máme nachystané další tři firmy,

do nichž chceme vstoupit,“ dodal Vrtal. Jedna z nich bude dokonce výrobní. Její jméno však představitelé Sapeli zatím tají. Akvizici se však jihlavská společnost

dostane k majoritě v producentovi jedné z komodit, která je pro výrobce dveří nezbytná.

Vedle Sapeli Center, do nichž jihlavský výrobce vstupuje, prodává dveře ještě prostřednictvím prodejen Sapeli Point. Ty však mohou z menší části prodávat i konkurenci. Kontrolu nad tím výrobce udržel prostřednictvím fingovaných nákupů.

Sapeli Centra postupně procházejí rekonstrukcí, a to pod taktovkou architektky Terezy Šaškové z bývalého studia Bořka Šípka. Jako první se změnila prodejna v Brně. Zcela nové prodejní centrum staví Sapeli v Plzni.

Před krizí měla skupina tržby přes jednu miliardu korun ročně. Teď se k nim znovu blíží. Za loňský rok utržila kolem 900 milionů korun. Společnosti se daří podle posledních zveřejněných výsledků vydělat kolem třinácti milionů korun.

BYZNYS STORY str. 8 a 9

StartupYard rozdělil loni rekordní sumu

■ Doménou českých start-upů jsou webové a mobilní softwarové služby.

Jaroslav Bukovský

Rekordních devatenáct milionů korun čerstvých investic získalo loni šestnáct start-upů z akcelérátoru StartupYard, který ovládají čeští investoři ze společnosti Credo Ventures a Rockaway Capital. O investorské peníze se letos bude ucházet sedmička start-upů z regionu střední a východní Evropy, z toho dva z Česka. Domácí projekt Cryptelo sází na byznys v oblasti zabezpečení datových přenosů, tuzemský Rossum pak vyvíjí technologii na bázi umělé inteligence.

„Střední Evropa má slibnou budoucnost jako centrum inovací. Věříme,

že příští Uber by mohla být česká firma,“ uvedl šéf StartupYardu Cedric Maloux. Mezi úspěšná jména vzešlá z akcelérátoru patří Neuron soundware zaměřený na umělou inteligenci či aplikace pro správu osobních a rodinných financí Budget Bakers.

Zhruba třetinu peněz získali začínající byznysmeni včetně sedmi českých od drobných investorů skrze crowdfundingovou platformu Fundlift. Ta by se letos měla stát pro financování start-upů klíčovým kanálem.

„Většina českých start-upů nabízí nové produkty a služby na bázi softwaru. Náš průzkum mezi start-upy v Polsku a na Sloven-

sku odhalil stejný trend v těchto dvou zemích visegrádské čtyřky. Zatímco doménou Česka a Slovenska jsou web a mobilní softwarové služby, v Polsku jsou to oblast e-commerce a ekonomického softwaru,“ uvádí

O peníze investorů přes StartupYard se uchází

7

start-upů ze střední a východní Evropy.

analytika pražského institutu Aspen Maria Staszkiwiczová.

Od roku 2011, kdy StartupYard vznikl, prošlo jeho programem celkem

51 start-upů a investice do nich přesáhly 35 milionů korun. Dvě třetiny z nich jsou stále aktivní.

Se StartupYardem je spojena i skupina investorů do start-upů v rané fázi vývoje, jako jsou Michal Illich, Josef Matějka, Michal Kratochvíl a Philip Staehelin.

MRAZY SRAZILY ÚRODU

Foto: čtk

SKLIZEŇ OVOCE klesla loni o pětinu na 150 tisíc tun. Způsobily to jarní mrazy, které zasáhly zejména jižní Moravu, uvedla na Ovocnářských dnech v Hradci Králové Ovocnářské unie ČR. Celkové ztráty z mrazů ovocnářů vyčíslili na téměř 400 milionů.

Dveře z Vysočiny se otvírají i v londýnských hotelech

■ Z bývalé textilky na kraji Jihlavy v současnosti ve velkém proudí dveře. Závod **jedničky českého trhu s dveřmi a zárubněmi Sapeli** jede po hubených krizových letech znovu naplno. Do firmy se už dokonce vracejí někteří zkušení dělníci, kteří s vidinou lepšího výdělků odešli do nedaleké továrny koncernu **Bosch**.

Daniel Novák

Euforie ze sametové revoluce ještě nestačila vyprchat a dva jihlavští kamarádi Jindřich Procházka a Jaroslav Vrtal začali sprádat podnikatelské plány. Oprášili rodinné a lokální tradice a pustili se do výroby dveří. Po čtvrt století je podnik Sapeli v oboru největší v České republice.

Výročí je pro firmu přelomové i kvůli tomu, že poprvé od založení má většinového vlastníka v podobě „otce zakladatele“ Jaroslava Vrtala. Společnost si přitom prošla obdobím, kdy byla rozdělena na třetiny. Vrtal s Procházkou tehdy přibrali ještě třetího partáka, Jana Dokulila. Firma rostla a před krizí se dostala na tržby přes jednu miliardu korun.

BOJ O PENÍŽE

Avšak právě rychlý růst vnesl mezi společníky svár.

Nedokázali se shodnout, jestli je dobré právě v okamžiku, kdy se Sapeli dařilo nejlépe, společnost prodat. Na námluvách byl v Jihlavě například rakouský výrobce oken HSF. Ocenění firmy tehdy bylo přes půl miliardy korun. Nakonec ale ze sňatku sešlo.

„Byl to boj o peníze,“ shrnul rozmíšky s někdejší společníkem šéf firmy. Vrtal s Procházkou nakonec třetího akcionáře vyplatili. Bez soudních pří se to však neobešlo. Výsledkem bylo, že na třetiny rozparcelovaný podnik získal dva majitele. Vrtal i Procházka měli stejně jako na začátku po polovině.

Jenže matador českého podnikání Procházka, který se narodil v roce 1926, se po čase rozhodl, že už je přece jen čas na trochu odpočinku. Svůj podíl předal vnučce Renátě Halíčkové. „Dva lidé

však znamenají dva názory, takže pro řízení firmy je lepší, když má jednoho majoritního majitele,“ popsal Vrtal důvod, proč ani to nebyla poslední změna ve skladbě akcionářů.

K té poslední došlo ve druhé polovině roku 2016. Firma využila situace, kdy měla dost volných prostředků, a od Halíčkové její půlku odkoupila. Sapeli tedy získala padesát procent vlastních akcií. Jedno procento pak z této části papírů držných samotným podnikem odkoupil Jaroslav Vrtal. Cesta k majoritnímu majiteli byla u konce.

VÝMĚNA. Jaroslav Vrtal (vpravo) předpokládá, že řízení podniku časem převezme jeho syn Dušan. S převodem akcií však spěchat nechce.

STŘÍDÁNÍ GENERACÍ

Vlastnickým rošádám však ještě nemusí být konec. Současný šéf Sapeli se netají, že kormidlo jednou místo něho převezme jeho syn Dušan. Ten už je od podzimu předsedou dozorčí rady.

To však podle jeho otce Jaroslava ještě automaticky neznamená, že podnik v dohledné době předá.

„Akcije můžu mít klidně ještě pět deset let. Stáhnou se jen z vedení, ale na provoz budu dál dohlížet z dozorčí rady.“ Důvodem pro setrvání v pozici akcionáře a člena dozorčí rady podle něho nejsou peníze. „Každý měsíc mi na účtu přistane důchod a potřebuji hlavně chodit pěšky nebo jezdit na kole, věci nosím, dokud se nerozpadnou,“ popisuje s úsměvem podnikatel.

Část akcií vlastněných samotnou firmou ale budou moci získat také její manažeři z představenstva. V prvním kole se mezi ně takto postupně během pěti let rozdělí pětadvacet procent akcií. Jedním z předpokladů ale je, že se společnosti bude dařit. „Když je něco vaše, tak vás to nakopne k vyšším výkonům a víc se snažíte,“ zdůvodnil neobvyklý krok Dušan Vrtal.

ZPÁTKY K MILIARDĚ

Před propuknutím krize Sapeli ročně utržila přes miliardu korun. Recese však zahýbala se stavebnictvím, a tedy i s dodavateli. Nyní už ale zase všechno běží, jak má. Konsolidované tržby celé skupiny za rok 2016 se pohybují kolem devíti set milionů. Za rok firma vyrostla téměř o sto milionů. Podle Jaroslava Vrtala tedy opětovné dosažení miliardového obrátu nemusí být daleko.

Pro firmu by přitom nebyl problém dostat se na dvě miliardy. „Nechceme však dodávat někam, kde nemáme jistotu, že dostaneme zaplacenou. Platební neschopnost ve stavebnictví hrozí stále.“

Společnosti se v současnosti vrací rozhodnutí v hubených letech investovat. V letech 2007 až 2012 dala Sapeli do nových strojů a technologií kolem půl miliardy korun. Novou vlnu investic spouští Sapeli právě teď. Letos výdaje na nová výrobní zařízení odhaduje na pětadesát milionů

korun. Zdroje má společnost zajištěné. „Devadesát procent vydělaných peněz vždy zůstávalo ve firmě. V tom jsme měli s panem Procházkou jasno, a díky tomu se společnost dostala tam, kde je,“ říká Vrtal.

Většina dveří z Jihlavy je určena pro tuzemský trh. Sapeli dodává rovněž přímo developerům typu Finep, Skanska Reality nebo YIT. Uspěla už také v tendrech na dodávky dveří pro nemocnice. V zahraničí se společnosti daří hodně na Slovensku, exportní destinací číslo dva je Rakousko. Právě na rakouský trh se hodlá společnost zaměřit více než dosud.

Vedle toho ale společnost uspěla například i v náročných tendrech londýnských developerů. Dveře z Vysočiny tam nově našly uplatnění například v hotelových sítích

LIDÉ JIM NEUTÍKAJÍ. Přestože jsou v Jihlavě další dvě továrny, které potřebují zkušené obráběče, zaměstnance si moc nepřetahují.

Crown Plaza nebo Novotel. Najdou se rovněž v jednom ze špičkových hotelů v hlavním městě Kazachstánu Astana, jedná se o dodávce do Laosu.

ÚTĚK Z RAUBÍRNÍ

Příjmy a zisky má Sapeli zajistit také zaměřením na kvalitnější výrobky s vyšší přidanou hodnotou. „Pokud jde někomu jen o cenu, stejně si jde koupit nějaké polské dveře někam do řetězce,“ poznamenal byznysmen z Vysočiny.

V Jihlavě vyrábí dveře ještě americká firma Masonite. Na dohled od závodu Sapeli je navíc obří fabrika německého koncernu Bosch. Pracovníky si ale podle zástupců Sapeli příliš nepřetahují. Podnik potřebuje zvláště

Foto E15 Michael Tomáš 5x

NOVÝ CÍL. V Rakousku už firma působí, letos by tu ale chtěla svůj byznys rozšířit.

kvalifikovanější zaměstnance, kteří umějí například programovat obráběcí stroje.

„Na začátku se nám stávalo, že jsme někoho vycvičili na obráběcím centru a on nám odešel do Bosche. Tam si sice vydělá více, protože je to nepřetržitý provoz, ale

je to raubírna. Po pár letech se k nám někteří začínají vracet,“ líčí Vrtal personalistické zkušenosti.

Do závodu Sapeli jezdí lidé nejen z bezprostředního okolí Jihlavy, ale třeba i z Třebíče nebo z Polné. Tam má Sapeli ještě další část výroby.

Sapeli v číslech

Rok vzniku:	1992
Konsolidované tržby (2016):	kolem 900 milionů korun
Konsolidovaný čistý zisk (2015):	13 milionů korun
Dodávky pro český trh:	85 procent
Počet zaměstnanců:	340
Hlavní akcionář:	Jaroslav Vrtal (51 procent)

NA VZESTUPU. Krize rozvoj firmy zbrzdila, teď už ale výroba běží na plné obrátky. Konsolidované tržby skupiny za rok 2016 se pohybují kolem devíti set milionů korun.

ČNB může uvolnit korunu už na apríla

■ O ukončení devizových intervencí rozhodne centrální banka podle ekonomů už 30. března. Oznámí to ale až o dva dny později.

Hana Filipová, Jaroslav Bukovský

Rekordních čtvrt bilionu korun za prvních deset dní letošního roku utratila Česká národní banka v boji se spekulanty na obranu slabé měny. Podle ekonomů to naznačují úterní data banky o struktuře jejího majetku. Je to o čtvrtinu vyšší částka, než kterou ČNB odstartovala devizové intervence v listopadu roku 2013. Extrémní aktivita spekulantů souvisí s blížícím se okamžikem

uvolnění koruny. K němu prý s největší pravděpodobností dojde už koncem března.

„ČNB bude mít první příležitost opustit kurzový závazek v březnu a myslím, že ji využije. Pokud to neudělá teď na jaře, tak má pak řadu měsíců nucenou pauzu, protože se blíží volby a před nimi žádná centrální banka nechce udělat žádný velký krok. Ke konci roku zase půjde dolů inflace, což by uvolnění koruny dost komplikovalo,“ uvedl pro E15 někdejší šéf České spořitelny a exbankéř ČNB Pavel Kysilka. Stále více ekonomů oslovených E15 sází na to,

že ČNB uvolní kurz koruny na své pravidelné schůzce ve čtvrtek třicátého března, veřejnost se svým rozhodnutím ale seznámí až na mimořádném sezení prvního dubna. Dostojí tak svému závazku nepustit korunu dříve než během druhého čtvrtletí. Samotná ČNB již dříve avizovala, že devizové intervence ukončí s největší pravděpodobností až koncem června.

„Vidím více jak padesátiprocentní šanci, že rozhodnutí o skončení intervencí padne na březnovém zasedání, banka ale může své rozhodnutí komunikovat až po skončení obchodování 31. března,“ uvádí hlavní ekonom UniCreditu Pavel Sobíšek. ČNB by od plánu uvolnit korunu prý neodradil ani víkend, kam spadá první dubnový den. Nebylo by to poprvé, co by se tak zásadní změna přijala o víkendu. Trhům a obchodníkům by dal víkendový krok čas srovnat se s novou situací,“ dodává hlavní ekonomka Raiffeisenbank Helena Horská. Podmínkou pro časné uvolnění koruny podle ní bude lednová inflace meziročně atakující 2,5 procenta.

NEČEKANÁ FÚZE. Lufthansa dříve aerolinky ze Spojených arabských emirátů kritizovala, nyní mu asi prodá svoji část.

Etihad chce koupit podíl v Lufthanse

Největší německá letecká společnost Lufthansa uvažuje o fúzi se společností Etihad Airways ze Spojených arabských emirátů. Tvrdí to agentura Reuters s odvoláním na italský deník Il Messaggero, který zprávu přinesl bez udání zdroje. Akcie Lufthansy se v reakci na zprávu vydaly směrem vzhůru a připsaly si šest procent, přestože obě společnosti tvrzení listu označily za spekulaci.

Lufthansa a Etihad Airways se již v prosinci dohodly na spolupráci v oblasti takzvaného code-sharingu, tedy společném prodeji letenek na některé spoje. Již tehdy další spolupráci nevyloučily,

ovšem analytici ji považovali za nepravděpodobnou. Lufthansa svého státem vlastněného rivala z Perského zálivu dosud ostře kritizovala kvůli státní podpoře, která mu podle jejího názoru zajišťovala nepoctivou výhodu na trhu.

Podle Il Messaggero ale už několik týdnů pokračují rozhovory o možném převzetí 30 až 40 procent akcií Lufthansy právě společností Etihad Airways, a to formou koupě nových akcií německého přepravce. Druhým krokem má být úplná fúze, uvádí italský list, podle nějž se obě strany mají brzy setkat a rozhovory uspíšit. /čtk/

Více E15.cz

Foto profimedia.cz

Kurzovní lístek ČNB

Platnost od 17. 1. 2017

Země	Množství	Kurz
Austrálie	1	19,079
Čína	1	3,691
Dánsko	1	3,634
EMU	1	27,020
Chorvatsko	1	3,587
Japonsko	100	22,314
Kanada	1	19,369
Maďarsko	100	8,779
Norsko	1	2,990
Polsko	1	6,184
Rusko	100	42,721
Švédsko	1	2,843
Švýcarsko	1	25,228
Turecko	1	6,664
USA	1	25,291
Velká Británie	1	31,140

Akcie na pražské burze

17. 1. 2017

Název	Kurz [Kč]	Změna [%]
CETV	65,15	-0,38 %
ČEZ	421,20	-0,54 %
Erste Bank	769,00	-0,83 %
Fortuna	88,60	0,23 %
Kofola	388,30	0,88 %
KB	881,10	-0,10 %
Moneta	80,35	-0,43 %
O2 CR	270,00	0,22 %
Pegas	781,00	-1,96 %
Philip Mor. ČR	13 300,00	1,19 %
TMR	655,00	0,00 %
Unipetrol	181,00	-0,55 %
VIG	604,10	-0,61 %
Celkový objem (v tisících korun)	325 740	

Krátce

Wal-Mart v USA chystá expanzi

Společnost Wal-Mart Stores vytvoří v USA 10 tisíc nových pracovních míst. Otevře nové pobočky a rozšíří ty současné. Podnik v USA zaměstnává asi 1,5 milionu lidí. Největší maloobchodní řetězec světa také oznámil, že do další expanze investuje 6,8 miliardy dolarů.

Hyundai výrazně zvýší investice v USA

Jihokorejská automobilová skupina Hyundai Motor Group hodlá v příštích pěti letech zvýšit investice ve Spojených státech o polovinu na 3,1 miliardy dolarů (zhruba 79 miliard korun). Firma také potvrdila, že zvažuje i výstavbu nové továrny v USA.

UniCredit získala ocenění

Skupina UniCredit si získala titul nejlepšího poskytovatele obchodního financování v západní, střední i východní Evropě. Ocenění získala podle průzkumu Trade Finance Survey 2017 časopisu Euromoney. /čtk/

Více E15.cz

Prodej aut v EU rostl třetí rok v řadě

■ Historický rekord ve výrobě aut hlásí Česká republika i Slovensko, dva největší producenti v přepočtu na obyvatele.

Tomáš Stingl

Evropská unie prožila automobilový rok. Nákupní apetit Evropanů i firem přinesl loni prodej více než 14,6 milionu osobních vozů. Jde tak o růst již třetí rok za sebou. Meziročně byly prodeje vyšší o 6,8 procenta. Včera o tom informovalo Evropské sdružení výrobců automobilů (ACEA).

Údaje ukázaly mírný pokles podílu největší evropské automobilky Volkswagen, která drží necelou čtvrtinu trhu s prodejem 3,5 milionu

Foto profimedia.cz

V KONDICI. Evropské automobilky loni našly odbyt pro více než 14,6 milionu svých vozů.

vozů. Německá automobilka se potýká s důsledky skandálu kolem falšování testů emisí, její klíčová značka VW si ovšem přesto udržela vedoucí pozici na trhu. Česká značka Škoda je v unijním srovnání na devátém místě.

Právě automobilky sídlící v Česku loni zažily kraso-

jízdu, která skončila podle očekávání historickým rekordem. V Česku se loni vyrobilo 1,344 milionu osobních vozů. To znamená meziroční růst o více než osm procent a přepis historických tabulek. Statistiku včera zveřejnilo Sdružení automobilového průmyslu AutoSAP. Polepšili si všichni tři tuzemští výrobci. Nejvíce, a to o celkem 12,5 procenta, zvýšila produkci Škoda Auto. Ta vyrobila přes 765 tisíc osobních vozů. Nošovičská automobilka Hyundai přidala meziročně pět procent s výrobou 358 tisíc aut. Kolínská TPCA zvedla produkci o necelé procento na přibližně 221 tisíc vozů. Podle prezidenta Sdružení automobi-

lového průmyslu Bohdana Wojnara se zejména Škoda a Hyundai dostaly na hranici svých stávajících výrobních kapacit. „Nikdo nepočítá s tím, že tempa růstu mohou být i nadále tak vysoká, ne-li dvouciferná. Těch osm procent bude těžké překonat,“ uvedl Wojnar. Zvýšení by se podle něj letos mohlo pohybovat kolem pěti procent.

Dařilo se hlavně vývozu aut, který se loni zvýšil o 8,6 procenta. Domácí prodeje stouply o čtyři procenta. „Růst automobilového průmyslu bude letos pokračovat, i když tempo růstu bude zhruba poloviční,“ předpokládá hlavní ekonom Komerční banky Jan Vejmelek. Podle něj stojí za loňským úspěchem českého průmyslu, který vzrostl celkově o čtyři procenta, právě automobilový segment. V dalších průmyslových sektorech už situace tak růžová nebyla.

Vedle osobních vozů si enormně polepšila i nákladní auta. Jediný tuzemský výrobce, kopřivnická Tatra, potvrdila velký comeback na výsluní. Loni z jejích bran vyjelo 1326 vozidel. To je zhruba o polovinu více než rok předtím. Produkce autobusů naopak mírně poklesla na 4388 vozidel. Nejvíce vy-

robila společnost Iveco Bus s produkcí 3885 vozů. Druhý SOR dodal 454 autobusů. Ze společnosti KH Motor Centrum vyjelo 49 nových autobusů. Výroba motocyklů v týnecké Jawa Moto klesla, a to o 29 procent na 1228 strojů. **NÁZORY str. 14**

Slovensko zůstává jedničkou

Rekordu loni dosáhl i automotive průmysl na Slovensku, země vyrobila 1,04 milionu aut. Slovensko tak stvrdilo pozici největšího světového výrobce vozů v přepočtu na obyvatele. V žebříčku jej následuje na druhém místě Česká republika. Na Slovensku mají továrny v zemi korejská automobilka Kia, německý Volkswagen a francouzský koncern PSA. V zemi se ještě navíc staví továrna britské automobilky Jaguar Land Rover. Automobilový průmysl se na celkovém výkonu slovenské ekonomiky podílí 12 procenty. V odvětví předloni pracovalo téměř 130 tisíc lidí a v průběhu tří let bude obor potřebovat dalších 14 tisíc nových pracovníků.

/čtk, sti/

Výroba motorových vozidel v ČR v roce 2016

kategorie	vyrobena	meziročně (v %)
Osobní a lehká užitková auta	1 344 182	+8,30
Nákladní vozy, tahače, podvozky	1 326	+56
Autobusy	4 388	-2,90
Motocykly	1 228	-28,90
Celkem	1 351 124	+8,20

Pramen AutoSAP

Italové převezmou řeckou železnici

■ Prodej drah je součástí programu, který má zachránit krachující podnik Trainose.

Řecký účetní dvůr v pondělí schválil prodej řeckých drah Trainose italské státní železnici Ferrovie dello Stato (FS). Italský přepravce, který byl jediným uchazečem, jenž předložil závaznou nabídku, zaplatí za Trainose 45 milionů eur (1,2 miliardy korun).

Prodej železnice je součástí privatizačního programu, který je jednou z klíčových podmínek záchranného programu pro silně zadlužené Recko. Po-

kud by vláda firmu nezprivatizovala, musela by vrátit více než 700 milionů eur, které získal podnik v rámci státní pomoci, což by znamenalo uzavření firmy.

Řecká vláda se pokoušela Trainose prodat již v minulosti a ještě v roce 2013 doufala, že prodejem podniku získá 200 milionů eur (5,4 miliardy korun). Tehdy ale nakonec z transakce sešlo, ačkoli se o převzetí společnosti zajímali tři potenciální uchazeči.

Trainose je jediným poskytovatelem osobní a nákladní železniční přepravy v zemi a provozuje železniční síť o celkové délce přes 2500 kilometrů. /čtk/

BAT bude tabáková jednička

■ Philip Morris International ztratí ve prospěch nového konkurenta pozici největší obchodované tabákové společnosti na světě.

Tabákový koncern British American Tobacco (BAT) se dohodl na úplném převzetí amerického konkurenta Reynolds American za 49,4 miliardy dolarů. Spojením vznikne největší veřejně obchodovaná tabáková společnost světa.

BAT již v Reynolds American vlastní 42 procent akcií a v říjnu podal nabídku na převzetí zbylých akcií za

47 miliard dolarů. Reynolds ji zpočátku podle zdrojů agentury Reuters odmítl a BAT konečnou nabídku zvýšil o více než dvě miliardy dolarů. Transakce ohodnocuje celou americkou firmu na zhruba 86 miliard dolarů.

Fúze spojuje do jednoho podniku přední světové značky cigaret, jako je Rothmans, Dunhill, Camel, Lucky Strike nebo Pall Mall. Sloučená skupina vystřídá na místě největší veřejně obchodované tabákové společnosti své-

ta amerického konkurenta Philip Morris International a měla by se stát jedničkou i na americkém trhu.

Převzetím se BAT po 12 letech absence vrací na lukrativní americký trh. Britská skupina navíc získává nové známé značky, které může prodávat na rostoucích trzích, jako je Rusko nebo Turecko. Obě společnosti také spojí aktivity na rychle se rozvíjícím poli elektronických cigaret. /čtk/

Nově vzniklá firma by měla mít hodnotu

86
miliard dolarů.

Premiérka Mayová odmítá polovičatá řešení

Foto: profimedia.cz

LIBRA REAGOVALA OKAMŽITĚ. Přelomové vystoupení uzavřela britská premiérka ujištěním, že finální dohodu o strategii brexitu nechá schválit v britském parlamentu. Na to v podstatě okamžitě reagovaly trhy prudkým vzrůstem.

■ Tvrdý rozchod bez polovičatých řešení. S tím se rozhodla britská vláda jít do rozhovorů s Bruslem o takzvaném brexitu.

Arsen Lazarevič

Velká Británie nechce ani částečné, ani přídružené a ani žádné jiné členství v Evropské unii. V dlouho očekávaném vystoupení o dalších krocích ostrovní vlády k takzvanému brexitu to včera oznámila premiérka Theresa Mayová. „Nebude to žádné členství, nic, co by nás nechalo na půli

cesty. Nechceme přijmout model, který mají jiné země,“ uvedla premiérka.

Plán na odchod Británie ze společenství představila Mayová celkem ve dvanácti bodech. Důraz kladla hlavně na opětovné převzetí kontroly nad vlastními zákony, konkrétně mluvila o dohledu nad volným pohybem osob ve Velké Británii, ze kterého mají obavy i Češi, kteří na ostrovech žijí. Mayová jim teď vzkázala, že Británie bude práva zaměstnanců chránit. „Chceme, aby jistotu měli okamžitě. Chceme, aby věděli, že jejich práva budou dodržována. Chceme tuto výzvu vyřešit co nejdříve, protože je to správné a spravedlivé.“

Británie touží slovy premiérky po zcela novém partnerství, které bude respektovat odlišnost ostrovní země a její nové aspirace. Hodlá odstoupit nejen od Soudního dvora EU, ale i od jednotného trhu a od dalších unijních struktur. Premiérka také slíbila, že se pokusí pro Velkou

twitter.com/e15news

DONALD TUSK:

Smutný proces, surrealistické časy, ale aspoň reálná oznámení. EU 27 je jednotná a připravovaná vyjednávat podle článku 50.

Británii vyjednat kompromis, který umožní svobodný, bezcelní obchod. „Chceme takovou ambiciózní obchodní dohodu, aby britské společnosti mohly svobodně obchodovat a evropské společnosti mohly dělat totéž v Británii,“ uvedla s tím, že dohoda musí být v zájmu Spojeného království. „Lepší žádná dohoda než špatná dohoda,“ řekla premiérka také ve svém projevu.

Společně s tím chce také uzavřít obchodní dohody se zeměmi celého světa, především s Brazílií, Čínou či s Indií. Připomněla, že je důležité, aby britský finanční sektor měl přístup i na evropské trhy a naopak, neboť

evropské firmy značně využívají banky v londýnské City.

Mayová se ve vystoupení věnovala i některým kontinentálním výhrůzkám, které chtějí Spojené království za rozhodnutí odejít z EU potrestat. Před nčím takovým důrazně varuje. Vedlo by to podle ní jen ke katastrofě, jež by poškodila jak Británii, tak evropské společenství.

Další detaily Mayová zatím zveřejnit nechtěla. Britům vzkázala, že nebudou denně dostávat novinky o vyjednávání. Vláda si tak chce udržet lepší pozici při rozhovorech s Bruslem.

Analytik J&T Banky Petr Sklenář se domnívá, že EU bude mít silnou motivaci vyjednat s Británií takovou obchodní dohodu, která umožní svobodný obchod: „Většina států eurozóny má s Británií přebytek obchodní bilance. Její odchod z jednotného trhu pro ně může být relativně větší ztráta než pro Británii,“ uvádí Sklenář, podle kterého vystoupení z EU může Velké

Britské priority

- odchod z unijního jednotného trhu
- odchod od Soudního dvora EU
- kontrola imigrantů z EU
- kontrola imigračních práv občanů EU v Británii a britských občanů v EU
- neusilovat o částečné či přídružené členství v EU
- volný obchod s EU
- mít s EU celní dohodu
- obchodní smlouvy se zeměmi mimo EU
- pokračovat ve sdílení zpravodajských a policejních informací s EU
- odchod po etapách, aby změny nebyly především pro podniky příliš destabilizační
- udržet společnou zónu volného pohybu mezi Spojeným královstvím a unijní Irskou republikou
- držet se principu, že žádná dohoda je lepší než špatná dohoda

Británii přinést vyšší hospodářský růst v dlouhodobém horizontu. „Švýcarsko také dlouhodobě roste rychleji než EU,“ dodal analytik.

Na projev premiérky Mayové zareagovaly britské trhy podle analytiků pozitivně.

„Libra vůči dolaru posiluje nejvýrazněji od října 2008. Libře vedle projevu Mayové pomáhá také aktuální zpráva o prosincové britské inflaci, která překonala očekávání,“ uvedl analytik společnosti Cyrrus Lukáš Kovanda. Spotřebitelské ceny v Británii v prosinci meziročně stouply o 1,6 procenta, a inflace tak dosáhla nejvyšší úrovně od poloviny roku 2014. K růstu cen přispělo výrazné oslabení libry po červnovém referendu o odchodu Británie z Evropské unie. „Proces brexitu bude pro Británii nejnáročnější střednědobě, dlouhodobě ostrovní ekomku nijak zásadně nepoškodí,“ dodal Kovanda. **NÁZORY str. 14**

Sledujte E15.cz

twitter.com/e15news

TOMÁŠ PROUZA:

Britský plán zní ambiciózně - co nejvolnější obchod, plná kontrola nad migrací...ale co to přinese Evropě?.

twitter.com/e15news

VLADIMÍR DLOUHÝ:

Po brexitu se Británie nestane malým, nedůležitým ostrůvkem kdesi v Evropě. Velké světové ekonomiky již uvažují o samostatné obchodní dohodě.

K volbě šéfa parlamentu EU byly tři pokusy málo

■ Socialisté vyklízejí pozice nejen v národních vládách, ale i v Evropském parlamentu. Bojí se zejména snížení ochrany spotřebitelů.

Jan Pavec

Všeobecný ústup politické levice na kontinentu v úterý pokračoval i na půdě Evropského parlamentu. Před uzávěrkou deníku E15 vše nasvědčovalo tomu, že se předsedou této instituce stane kandidát lidové frakce Antonio Tajani.

Třiašedesátiletý Ital sice vyhrál tři kola včerejší volby, ale hlasů nebylo dost na to, aby do křesla předsedy Evropského parlamentu usedl rovnou. Dostat by se tam však po čtvrtém večerním kole měl. Lidovci se totiž dohodli s liberální frakcí a tato nová aliance by už měla vytlačit zcela z vedení zákonodárského sboru socialisty. Ti by tak neměli získat ani jednu ze 14 pozic místopředsedů. To zvyšuje i šance

na zvolení Pavla Teličky z liberální frakce.

Nová aliance ukončila třináctileté spojení lidovců a socialistů. Podle sociálnědemokratického europoslance Pavla Poce se kvůli tomu Evropský parlament posune doprava.

„V dohodách této

politicky agresivní aliance chybí jakékoliv zmínky o sociálních tématech,“ řekl deníku E15 levicový zákonodárce. Ohrožená může být podle něj hlavně ochrana spotřebitele. „To je první věc, která je nasnadě. Politika lidovců vždy dlouhodobě ochraňovala podniky,“ dodal Poc.

Pocův lidovecký kolega a předseda právního výboru Pavel Svoboda si ale nemyslí, že by Evropský parlament v druhé polovině pětiletého volebního období měl ovládnout jednolitý politický blok. „V realu se koalice budou vždy vytvářet kolem kon-

krétních návrhů. První dva a půl roku koalice stejně nefungovala a šlo to kus od kusu,“ řekl Svoboda. Socialisté původně měli podle písemné dohody v druhé polovině pětiletého funkčního období post předsedy europarlamentu přenechat lidovcům,

to ale nedodržel. Lidovci ovšem získali podporu od liberální frakce, jejímž šéfem a hlavním vyjednávačem zákonodárského sboru o brexitu je Guy Verhofstadt.

Dosavadní socialistický předseda Evropského parlamentu Martin Schulz ukončil svůj mandát s tím, že se chce věnovat německé politice. Lidovecká frakce teď bude Evropské unii jasně dominovat. Kromě nového předsedy Evropského parlamentu z ní pochází i předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker a předseda Evropské rady Donald Tusk. **Sledujte E15.cz**

Dohoda lidovců s liberály způsobila, že by socialisté neměli získat ani jedno ze

14

místopředsednických křesel.

NAŠLY SE OBĚ ČERNÉ SKŘÍNKY

STÁTNÍ SMUTEK byl včera vyhlášen v Kyrgyzstánu po pondělní havárii tureckého nákladního letadla, která způsobila smrt 38 lidí, většinou obyvatel vesnice poblíž metropole Biškeku. Tam také včera probíhalo poslední rozloučení s oběti tragédie. Vyšetřovatelům se už podařilo najít obě černé skřínky se záznamy technických parametrů a rozhovorů v pilotní kabině.

Krátce

Lavrov chce při jednáních o Sýrii i zástupce OSN a USA

Rusko považuje za správné pozvat na rozhovory o Sýrii, které se uskuteční 23. ledna v kazašské metropoli Astaně, také představitele OSN a USA. Proti americké přítomnosti se naopak vyslovil Írán.

Putin: Dezinformátoři jsou horší než prostitutky

Za naprostý nesmysl označil ruský prezident Vladimir Putin tvrzení, že Rusko údajně má nějaký kompromitující materiál na zvoleného amerického prezidenta Donalda Trumpa. Ti, kteří si tuto zprávu objednali, jsou „horší než prostitutky“, prohlásil šéf Kremle.

Turecký prokurátor žádá vězení pro kurdské poslance

Turecká prokuratura včera požádala o uložení trestů vězení pro předáky prokurácké Lidově demokratické strany (HDP) ve výši mnoha desítek let. Pro spolupředsedu HDP Selahattina Demirtase žádá až 142 let a pro jeho kolegyni Figen Yükselovou až 83 let. Oba jsou podezřelí z toho, že patří k zakázané separatistické Straně kurdských pracujících. /čtk/

Čínský prezident: Obchodu škodí protekcionismus

Čínský prezident Si Ťin-pching včera vyzval k rozvoji volného obchodu a k odmítnutí protekcionismu. Učinil tak v projevu k zahájení Světového fóra v Davosu s tím, že globální obchodní válka nemůže mít žádného vítěze.

Si Ťin-pching je prvním čínským prezidentem, který se setká s globálními finančními a politickými lídry ve švýcarském Davosu účastní. Předpokládá se, že ekonomickému fóru bude dominovat diskuze o rostoucím odporu veřejnosti vůči globalizaci, který přispěl k loňskému zvolení Donalda Trumpa americkým prezidentem.

„Je pravda, že ekonomická globalizace vytvořila nové problémy, to však není důvod, abychom ji odepsali. Spíše bychom se měli přizpůsobit a ekonomickou globalizaci usměrňovat, tlumit její negativní dopady a zajistit, aby přinášela

prospěch všem zemím,“ řekl čínský prezident.

Si přirovnal obchodní protekcionismus k „zamčení se v tmavé místnosti“, což sice chrání před nebezpečím

Pozvolný ústup USA ze světového kolbiště vytváří vakuum, jež se už nyní snaží zaplnit Rusko a ráda by je využila i Čína.

čím zvenci, zároveň ale neumožňuje vpustit dovnitř světlo a vzduch. Varoval ostatní země před sledováním vlastních zájmů na úkor druhých.

Prezident se ve své téměř hodinové dlouhé řeči o Trumpovi nezmínil, mnohá jeho slova ale byla podle agentury Reuters na něj zacílena. Trump v předvolební kampani sliboval, že ochrání americký průmysl před zahraniční konkurencí, zejména před přílivem levného zboží z Mexika a Číny.

Pozvolný ústup USA ze světového kolbiště, který se může s Trumpovým nástupem zrychlit, vytváří vakuum, které se už nyní snaží zaplnit Rusko a ráda by jej využila i Čína, napsala agentura Reuters. /čtk/

Tvář dne

„Opouštíme Evropskou unii, ale neopouštíme Evropu. Proto hledáme nové a rovné partnerství mezi nezávislou globální Británií a přáteli a spojenci v EU,

řekla britská premiérka
Theresa Mayová
str. 10

Foto Reuters

Komentář

Tomáš Stingl

Být, či nebýt autostánem?

„Musíme začít diverzifikovat!“ pravil kdysi s ustaranou tváří nestor české ekonomické žurnalistiky Jiří Velebný. Byl konec devadesátých let, já se u zkušeného autora zaučoval jakožto novinářské ucho a předpokládal jsem, že hovoří o hubení krysu nebo něčem podobném. Proto pan Velebný trpělivě vysvětlil: České hospodářství začíná být jednostranně závislé na výrobě automobilů. Je to riskantní. My Češi musíme více rozvinout i jiné obory.

Uplynulo skoro dvacet let a nezměnilo se vlastně vůbec nic. Platí pořád na chlap totéž. Jen diverzifikace už není tak záhadným cizím slovem, zato ale omlétou a prázdnou mantrou. Má ji v programu v podstatě každá nová vláda. Volají po ní podnikatelské svazy. Píšeme o ní v novinách. A výsledek? Z Česka se stává větší a větší autostán. K mladoboleslavské královně českého průmyslu přibýly ještě velkovýrobní v Nošovicích a v Kolíně. A kolem nich stovky firem a firmiček,

kteří dodávají pneumatiky a součástky automobilkám domácím i zahraničním. Včera zveřejněný účet za uplynulý rok přinesl zase nový historický rekord. V Česku se loni vyrobilo přes 1,3 milionu osobních vozů. V přepočtu na počet obyvatel jsme v produkci aut světovou dvojkou hned po Slovensku. To je sice pěkné, ovšem zranitelnost našeho hospodářství při poklesu poptávky po autech je enormní.

Ale pozor, v posledních letech je v Česku slyšet i druhá mantra. Že potřebujeme i diverzifikaci teritoriální.

Z diverzifikace se stala prázdná mantra. Po dvaceti letech je zranitelnost naší ekonomiky vůči poklesu poptávky po autech stále velká.

Tedy že bychom měli rozptýlit vývoz českých výrobků do více zemí, neboť jsme příliš závislí na vývozu do států Evropské unie. A výsledek? Podíl unijních zemí jako cíle českého exportu během uplynulé sezony opět vzrostl, aktuálně tam míří 84 procent veškerého vývozu. Takže zjevně jaksi pořád ne a ne diverzifikujeme. Ovšem je

to vůbec skutečně až takový problém, jak se říká? Vždyť auta jdou na odbyt, Evropa se celkem drží, tak co? Jenže nic netrvá věčně.

Navíc je zjevné, že kdyby se chtělo, tak to jde. Vezměme třeba výrobu zdravotnického vybavení. V tomhle oboru nebylo Česko ještě na přelomu tisíciletí nijak zvlášť zajímavým hráčem. Dnes jsou tuzemské firmy světovou špičkou oboru. Reč je o výrobě zdravotnických lůžek, medicínské elektroniky i dalšího vybavení nemocnic. A nejde o jednu slavnou firmu, v poslední době tu vyrostla celá řada exportních šampionů. Nakupují od nich nemocnice a lékaři od Arábie až po Jižní Ameriku. To je výtečné. Zdravotní péči budou potřebovat lidé všude a v každé zemi, medicínské vybavení se navrch prodává s vysokou přidanou hodnotou.

Takových nových, parádních disciplín se zásahem i na exotické trhy bychom potřebovali víc. Otázkou je, jestli lze podobně živelný úspěch nějakého dalšího oboru vůbec uměle stimulovat. Stát i podnikatelské svazy dělají pro moderní průmyslová odvětví i pro vývoz do exotičtějších končin docela dost. Nakonec ale stejně o osudu české ekonomiky rozhodují konkrétní české firmy, jejich chytrý nápad a dravost v soutěži.

Glosa

Tvář Theresy Mayové

Projev britské premiérky byl hezky stylizovanou a státnickou ouverturou k něčemu, co hezké rozhodně nebude, zatímco ve státnictví jednotlivých aktérů lze alespoň doufat. Vyjednávání o „tvrdém brexitu“ budou extrémně těžká. Mayová se rozhodla hodně riskovat a zpřetrhat s unií všechna pouta, která zpřetrhat půjdou. Za chvíli už to bude jedno, ale i kvůli podobě budoucích jednání je dobré si teď položit otázku, co britskou premiérku k rozhodnutí hrát vabank vedlo.

Byla to nepochybně snaha zachovat si tvář před Brity. Nicméně pokud by evropští politici zareagovali na referendum o brexitu rozvážněji, možná mohl Mayové zůstat pro zachování tváře větší prostor. Připomeňme slova Donalda Tuska o tom, že brexit musí být „tvrdý, nebo žádný“, případně Roberta Fica, který trval na tom, že brexit musí Británii „bolet“. Tyto a podobné výroky už zpět vzít nelze, ale krotit vášně a uraženou ješitnost na obou stranách během jednání, to se zvládnout dá, jen chtít. Bylo by to žádoucí.

Martin Čaban

Doufejme, že ta posedlost zákazníků kvalitou a nízkými cenami je jenom takový módní výstřelek.

I druhý studentský projekt muzea filmu stojí za prohlídku

■ Studenti Univerzity Karlovy dali dohromady už druhou expozici Na film!, která názorně a interaktivně osvětluje nejen malou část filmové teorie, ale především jejich vysněný projekt národního filmového muzea.

Iva Přivřelová

Jak by mohlo vypadat české národní filmové muzeum, kdyby na něj někdo dal peníze a prostory, nabízí v Paláci Chicago na pražské Národní třídě k posouzení další, v pořadí druhá expozice Na film!. Pozoruhodný projekt posluchačů filmových studií na Univerzitě Karlově Terezie Křížkovské,

Adély Mrázové a Jakuba Jiříště Na film! vsadil na propojení teorie s praxí. Ke každé informační tabuli patří názorná ukázka jejího obsahu, návštěvníci si na výstavě mohou vyzkoušet Newtonův disk, laternu magiku, paobrazy i virtuální realitu. Nebo jednoduchou animaci, díky níž každý pochopí, proč výroba animovaného filmu trvá tak dlouho.

Animovanému filmu patří nejzajímavější, třetí část expozice. V ní sám Walt Disney v krátkém videu vysvětlí multiplán, který si pak zájemci mohou opět i „osahat“. Expozice se dotkne také principu rotoskopie či stručně vysvětlí výjimečnost studia Bratři v triku. Vedle kina s pásmem českých animáků jsou pomoci popisků a lenticulárního tisku vysvětleny základní principy animace.

Celá výstava vzdělává hlavně

s podtitulem V pohybu k vidění není, zato se promítají jiné rané jízdy, doprovázené poněkud nevyrazným hlasem hologramu Alexandra Hemaly. K dispozici jsou i ukázky, jak se s vlaky naučili umělecky pracovat první autoři zvukových snímků. Jízdy se týká i působivá virtuální realita předvedená na filmech z roku 1904.

Z první výstavy, jež probíhala v muzeu Montanelli předloni, se vrátil oblíbený vláček, s nímž si mohou návštěvníci hrát, a s ním také téma české meziválečné avantgardy. To nyní doprovází alespoň jiné pásmo nekonvenčních starých krátkých filmů, v němž stojí za pozornost časosběrný kousek o pohybu rostlin.

První výstava byla atraktivnější i pestřejší v kombinaci životopisů tří českých exilových tvůrců s teorií o počátcích zvuku, nicméně i druhá expozice

KOUZELNÉ OBRÁZKY. Mezi oblíbené názorné pomůcky patří laterna magica.

Výstava Na film! 2: V pohybu

(Palác Chicago, Národní 32, Praha 1)

Dostupnost: úterý-neděle,

13.00–19.00, do 30. dubna

Kurátoři: Terezie Křížkovská, Adéla

Mrázová, Jakub Jiříště

Premiéra: 20. února

Hodnocení: 80 %

v tom, jak film vzniká a vznikal. Pro část o prehistorii filmu kurátoři postavili funkční model zootropu či praxinoskopu. Počátky kinematografie postupuje téma vlaku, jehož se týkal první oficiální film bratří Lumièrů. Ten na výstavě

Na film! poutá svou nápaditou snahou hravě vzdělávat veřejnost. Jako ukázka možného, stálého muzea filmu je sice stručnější, než by si návštěvníci přáli, zato přesvědčivá.

Autorka je spolupracovnicí redakce

Minirecenze

KNIHY

William Ritter: Jackaby

(vydalo nakladatelství Host) Případy podivínského detektiva Jackabyho začaly být díky Hostu dostupné i v češtině, v překladu Vratislava Kadlece. Za měsíc má vyjít druhý díl. Případ ukradeného zubu, k dispozici je už úvodní Jackaby, v němž se řeší Případ neslyšného křiku. Konkrétně ho řeší titulní hrdina, mladík roztomile asociální po vzoru Doktora Who, který v Nové Anglii roku 1892 víc než kdokoliv jiný vnímá různé nelidské bytosti včetně skřítků, duchů a netvorů. V odhalování sériového vraha sajícího krev mu pomáhá mírně vyjukaná, ale odvážná Abigail, která se vzeprěla nudnému životu anglické dívky a odjela za dobrodružstvím. Pachatele čtenáři detektivek asi odhalí dřív než sympatické duo, kniha stále patří do kategorie románů pro mládež. Což neznamená, že by si svižně napsanou, lehce nadsazenou, zábavnou a poměrně i napínavou prvotinu Williama Rittera nemohli užít také ostatní.

FILMY

Rozpolcený

(Režie: M. Night Shyamalan) Velký návrat M. Nighta Shyamalana se nekoná. Tvůrce, který dosud nedokázal napodobit úspěch svého slavného debutu Šestý smysl, přišel s další převarnou strašidelnou historkou, tentokrát o muži s disociativní poruchou identity. V něm vedle sebe žije 23 různých osob. Dvě z nich jsou zlé a unesly tři mladé dívky, z nichž se o sebe dokáže postarat jen ta, kterou doma zneužívají. A možná se ještě objeví netvor, který bude chtít všechny sežrat. Herecké cvičení pro Jamese McAvoye postrádá napětí, důvěryhodnost i překvapení. Velká pointa, jimiž se autor Vyvoleného a Vesnice proslavil, se v tomto směšném a předvídatelném horůrku nekoná. Místo ní Shyamalan nabízí nenápadnou cynickou tečku osudu hlavní hrdinky a podivný návrat k jednomu ze svých lepších filmů.

Foto: cinemart

Iva Přivřelová

Tip

E15

Cinemax 2 • 22.10

MODRÁ ELECTRA GLIDE

John Wintergreen je protřelý dálniční arizonský policajt na motorce. Oč je menšího vzrůstu, o to větší sen si hýčká. Chce se stát detektivem. Klasický americký film z roku 1973.

Foto dne

Foto Reuters

VÍLA. Luxusní pařížské hodinářství Van Cleef & Arpels na letošním Mezinárodním salonu vysoké hodinářiny v Ženevě předvádí svůj vrcholný kousek nazvaný Fée Odine, Mořská víla. Na víku sofistikovaného hodinového mechanismu se odehrává půvabný tanec křehké pohádkové bytosti z drahých kamenů a smaltu, který se rodil ve spolupráci desítek řemeslníků z mnoha oborů po celé roky.

Vědci zjistili, že...

...se obejdou bez drahých odstředivek

■ Prostý návrat k více než pět tisíc let starému mechanismu hraček usnadní práci zdravotníků v rozvojových zemích.

Lékaři se při nejrůznějších vyšetřeních krve neobejdou bez odstředivek, zpravidla nákladných zařízení, která potřebují přívod elektrického proudu a která se navíc nesnadno přenášejí. To brání využití v terénních pracovištích v rozvojových zemích, kde jsou nejpotřebnější, třeba při diagnostikování malá-

rie. Inženýři ze Stanfordovy univerzity proto představili nový vynález nazvaný „pa-

perfuge“ odvozený z výrazu pro odstředivku centrifuga. Poslouží ke standardnímu

vyšetření krve, nepotřebuje elektřinu a jeho výroba přijde na dvacet centů, zhruba pět korun.

Zařízení sestává ze smotaného provázku, dvou dřevek a dvou papírových koleček, mezi něž se vlepi tyčinky se vzorky krve. Stejně uspořádané hračky, jen s knoflíkem namísto papírových koleček, si děti vyráběly už více než před pěti tisíci lety. Inženýři si jich však povšimli až teď.

Papírfuga dosahuje zatím „jen“ 125 tisíc otáček za minutu s ekvivalentem odstředivé síly kolem třiceti tisíc g. Po dalším vylepšení by to však mohl být až milion

otáček za minutu. „Pomocí této jednoduché konstrukce jsme dokázali izolovat čistou krevní plazmu ze vzorku krve za 1,5 minuty, parazity malárie pak za patnáct minut,“ píše tým ve studii. Vše jen díky tahání příčně zkrouceného provázku, v jehož centru rotuje papírový disk.

Vědci nyní pracují na plánech pro 3D tiskárny, které by mohly výrobní cenu rotačních disků papírfugy srazit ještě níž. Zároveň vyzvali širokou veřejnost, aby se zamyslela, kterou z hraček popřípadě věci běžného života by ještě šlo využít. /msc/

Foto Stanford University

DÁVNÝ PRINCIP. Konstrukci prosté centrifugy datují archeologové do doby kolem roku 3300 let před Kristem.